

Esperança a la ferida Líbia

Sis mesos després d'haver començat, la revolta líbia ha triomfat. Seguim la ruta de la llibertat que ha fet retrocedir l'exèrcit de Moammar al-Gaddafi, cerquem les històries amagades que han fet esclatar el conflicte i expliquem com es comença a organitzar la reconstrucció –física i democràtica– del país.

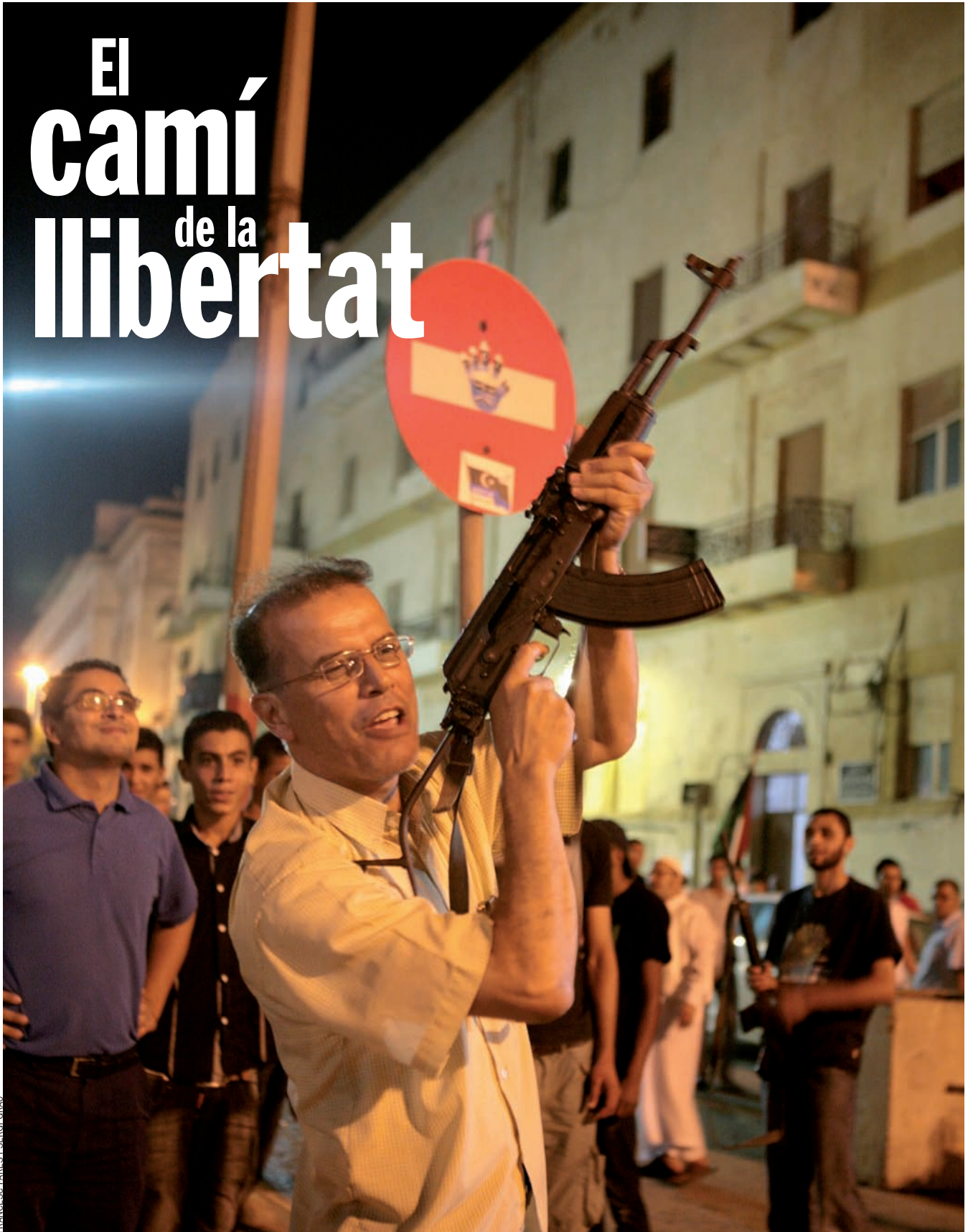
Text de Sergi Franch. Fotografies de Francesc Parés i Sergi Grau.

FRANCESC PARÉS/SERGI GRAU

Un nen treu el cap entre les fotografies de dues víctimes del conflicte, a la Plaça de la Libertat de Benghazi, el 21 d'agost

El camí de la llibertat

FRANCESC PABRES I SERGI GRAU

Un home dispara cap al cel –a la ciutat rebel de Bengasi, el 22 d'agost proppassat– per a celebrar la captura a Tripoli de Saïf al-Islam al-Gaddafi, segon fill i potencial successor del dictador libí, Moammar al-Gaddafi.

FRANCESC PARÉS / SERGI GRAU

Columna de fum a la ciutat de Bengasi després d'una confrontació entre grups, el dia 13 d'agost proppassat.

Des que va esclatar la revolta a Líbia, fa poc més de sis mesos, els rebels han anat fent seu tot el país fins a arribar a Trípoli. La negativa de Gaddafi a deixar el poder ha originat una guerra exprés que deixa milers de morts. La lluita armada contra el dictador diferencia Líbia de les revoltes veïnes d'Egipte o Tunísia.

“Aquesta no és una revolució pel pa o pel menjar, sinó pels nostres drets i la democràcia.” Aquesta genèrica declaració és la descripció més sentida entre els habitants de Bengasi, la capital del govern rebel libí. El 17 de febrer els rebels van començar un període de protestes que els ha duts a una guerra civil de sis mesos. Els habitants d'aquest enorme país marquen tantes distàncies com poden amb els motius de les revoltes que des de la primavera s'han despertat al món àrab. Ni Egipte ni Tunísia ni el Iemen ni Bahrein no són referents de la revolta per als líbics que han hagut d'emprendre una campanya militar de sis mesos per a derrocar Moammar al-Gaddafi. Aquest home, que havia governat Líbia des de feia 42 anys, els darrers temps es mantenia en un discret segon pla després de designar-se ell mateix guia i líder principal de la Jamahiriyya, la revolució de consells de tribus i comitès establerta el 1977.

Certament, poques similituds es poden trobar entre Líbia i els veïns àrabs. El conflicte civil que va degenerar en una guerra de sis mesos ha anat acompanyat d'un procés de reconstrucció paral·lel a partir d'un govern provisional. “Rates” fou el qualificatiu emprat per Moammar al-Gaddafi, que havia promès sang per a aturar l'entrada de les milícies de rebels ajudats per l'OTAN. A la darrera allocució a la televisió oficial líbia, el fill de Gaddafi i home fort del règim, Saïf al-Islam, repetia al seu poble que en realitat aquell aixecament havia estat provocat per la ingerència de les nacions estrangeres en els assumptes del país. Segons ell, cobejaven la més desitjada joia de Líbia: el petroli.

L'arribada de les tropes rebels a Trípoli, la capital i el bastió principal del gaddafisme, ha encetat allò que sembla que serà la fase definitiva d'una guerra de sis mesos de durada. Una guerra, però, que s'ha viscut en diversos fronts. Fins al punt que la re-

FRANCISCA PARÉS / SERGI GRAU

Escena quotidiana a la plaça de la Llibertat de Bengasi; el tanc fa de gronxador. A l'altra pàgina, sopar gratuït que s'ofereix cada dia del Ramadà,

solució de les Nacions Unides del 1973 per a l'establiment de restriccions de l'ús de l'espai aeri només havia posat les condicions per a la defensa de les ciutats que el govern pretenia bombardejar. Així doncs, el mes de febrer, l'enviament d'avions bombarders cap a Ras Lanouf o de carros blindats cap a Bengasi va obrir la porta a una altra col·laboració determinant en la guerra líbia: l'ajut de l'OTAN. Reinterpretant la resolució de les Nacions Unides, l'OTAN va decidir d'intervenir en un conflicte en què no es veia cap mena de possibilitat de victòria objectiva per part dels rebels. S'esperava que amb la intervenció militar aèria es posarien les condicions per a assegurar una victòria més còmoda al govern provisional establert a Bengasi. Això no ha passat, i han pogut crítiques a totes dues ban-

des. El govern provisional rebel exigia la immediata eliminació de diversos punts d'abastament, arsenals i centres logístics que el govern libi podia fer servir. Per una altra banda, diversos mandataris europeus havien manifestat la intranquil·litat per la lenta progressió als fronts de guerra. Un avanç lent que atribuïen a la inexperiència dels rebels en l'estratègia militar, a les dissensions polítiques dins els opositors i a un cert relaxament dels fronts.

La realitat és que dues setmanes després de l'entrada dels rebels a Trípoli, la guerra s'havia encallat en tres punts del país, sense avenços ni retrocessos definitius. El cas més clar d'aquesta impossibilitat de resoldre sobre el terreny una victòria militar definitiva és Brega. Aquesta ciutat de 7.000 habitants i situada en una important zona

industrial dedicada al refinament de petroli havia estat ocupada i abandonada pels rebels unes quantes vegades des del principi de la guerra. Avui, els seus habitants, malgrat l'optimisme dels opositors que canten victòria, encara no gosen tornar a casa.

Fins i tot abans de l'entrada en acció de l'OTAN en el conflicte, Ajdabiya —a uns 160 quilòmetres al sud de Bengasi—, Brega i Ras Lanouf havien pogut ser ocupades per les milícies de rebels. A Ras Lanouf va arribar una de les primeres galledes d'aigua freda per a les perspectives dels soldats de l'anomenada *Libia lliure*: una vegada alliberada aquesta ciutat i l'exèrcit en retirada cap a Sirte, habitants de la ciutat lleials al govern van respondre a la presència de milicians obligant-los a abandonar la ciutat. Era la primera vegada en el

després del dejuni, a la plaça de la Llibertat de Bengasi, el dia 8 d'agost.

conflicte que els rebels s'enfrontaven contra ciutadans, una situació que qüestionava quins eren en realitat els agents en conflicte en aquesta guerra. A partir d'aquell moment, Ajdabiya, Brega i Ras Lanouf, les tres ciutats que es troben a la part est del golf de Sirte, marcaven el front est de la guerra civil líbia, a pocs centenars de quilòmetres de la capital rebel.

Per una altra banda, Misrata, la tercera ciutat més poblada del país, vivia un setge impenitent que només va poder ser alleujat per les operacions

de l'aviació de l'OTAN i els milicians organitzats d'aquesta ciutat. Misrata tenia al voltant un cercle de foc que amb prou feines si va poder enretirar uns vint quilòmetres a l'entorn. Dues setmanes abans de l'entrada de les tropes rebels a Trípoli, el front s'havia aturat amb durs combats entre aquesta ciutat i Zliten, a 150 quilòmetres a l'est, direcció Trípoli. Segons la televisió oficial, les notícies sobre els atacs de l'OTAN a Zliten parlen de moltes víctimes civils, criatures incloses.

I, finalment, el front sud-oest, el més

recent, actiu i ben organitzat, que va despertar l'entusiasme entre els rebels que percebien l'entrada a Trípoli com un fet imminent. Des de les ciutats de Nalut, Zintan, Iefren, Sebrata, Surnam i al-Zawia (a només quaranta quilòmetres de Trípoli), l'exèrcit rebel va desplegar una ràpida ofensiva —ajudada per les operacions de l'OTAN— que va obligar les tropes lleials a fugir immediatament. Darrere de cada ciutat, però, l'escala del conflicte es feia més petita, amb l'objectiu de posar en risc els aparents còmodes avanços dels rebels. De manera que franc tiradors lleials van ser situats a les muntanyes d'al-Zawia tan bon punt aquesta ciutat va passar a mans dels rebels, mentre que Brega va ser sembrada de mines, a la carretera en direcció a Sirte.

Amb aquesta situació, Bengasi, la capital del govern rebel, respirava tranquil·la, però no veia encara la possibilitat de superar els fronts oberts. El 17 d'agost, el portaveu de les milícies rebels, el coronel Ahmed Omar Bani, anunciava progressos al front de Brega, amb el control del darrer dels tres sectors de la ciutat que quedaven sota poder de l'exèrcit libi: "Res no farà canviar l'estratègia militar de Brega, ben organitzada i amb progressos importants", va dir. Bani volia plantar cara a les crítiques sobre la necessitat de mantenir la intensitat en aquest front, atesa la proximitat de la resta de forces rebels a la capital. A banda, els portaveus del govern rebel confessaven ignorar el suport que Gaddafi podria tenir a les ciutats que encara es trobaven sota control del règim, com ara Trípoli, i formulaven dubtes sobre la capacitat d'assegurar ciutats sense focus de resistència civil ni milícies paramilitars.

El control de la totalitat del territori per part dels rebels no s'havia considerat una prioritat, perquè la convicció del Consell Nacional de Transició, l'òrgan de govern provisional dels rebels, és que les ciutats i regions del sud que no s'han manifestat i que es mantenen dins el govern no s'oposen al dictador per por. Fatiya, una jove de Bengasi, es mostrava convençuda que l'arribada a Trípoli "seria la fi de la guerra". L'escalada militar empresa per joves voluntaris, mal armats i amb

Franc tiradors lleials a Gaddafi es van situar a les muntanyes que envolten al-Zawia i Brega va ser sembrada de mines

FRANCESC PARÉS / SERGI GRAU

Voluntaris rebels a Ajdabiya, uns 160 quilòmetres al sud de Bengasi. Aquesta ciutat va ser alliberada abans de l'entrada en acció de l'OTAN.

més convicció que no pas mitjans, tenia per objectiu enderrocar el dictador, considerant que el règim no s'aguantaria sense el seu principal avalador.

El 21 d'agost, la notícia del control de l'aeroport de Trípoli per part del front oest de les tropes rebels desfermava l'eufòria a Bengasi. A la nit, la plaça de la Llibertat de Bengasi és el lloc on la gent s'aplega tot esperant la notícia més desitjada: la detenció de Gaddafi. Però aquesta notícia no arribava i, 24

Quan els rebels van prendre la plaça Verda de Trípoli, l'alegria es va desbordar a Bengasi. Hom ja ho veia tot acabat

hores més tard, els canons antiaeris encara actius a la ciutat van acompanyar la notícia d'Al-Jazira: tropes rebels havien accedit a la plaça Verda de Trípoli. L'alegria de la ciutat era desbordant. Joves disparant kalàixnikovs a l'aire, automòbils atapeint la ciutat i convocatòria de reunió al mateix punt on cada nit es trobaven els opositors al règim per a seguir les darreres novetats. Allà, milers de persones van expressar amb crits, balls i trets de celebració l'alegria per l'anunci de la detenció de tres fills de Gaddafi, mentre s'oferien les imatges de rebels a la plaça Verda, espai de congregació i pelegrinatge del règim. Hom ja ho veia tot acabat.

Tan imminent semblava, que el president del CNT, Mustafà Abdel Jalil, va trobar-se en disposició d'anunciar el full de ruta que s'aplicaria tan bon punt fos depositat el coronel Moammar al-Gaddafi. Atesa la proximitat de "l'establiment d'un estat democràtic", Abdel Jalil va fer públic el procés per a la redacció d'un document de transició. Aquesta seria una breu declaració sobre les grans línies que contindrien la futura constitució líbia i que fóra consensuada amb "les diverses veus del país", sense concretar amb qui ni com s'arribaria a aquest acord. Posteriorment, aquest document seria sotmès a referèndum i, una vegada ratificat, s'obriria un procés electoral. Sobre el futur del CNT, Abdel Jalil va manifestar la necessitat que fos aquest organisme que tutoritzés, provisionalment, el procés, i que es mantingués mentre no conclogués el període electoral. Es començava a dibuixar, així, quin seria l'escenari a Líbia després de la caiguda de Gaddafi.

Tanmateix, l'endemà del dia que els rebels van qualificar com a *dia 1*, l'aparició de Saïf al-Islam, un dels fills de Gaddafi, davant les càmeres de televisió va fer caure per terra tota possibilitat de creure en un final immediat a la guerra. L'endemà, a Trípoli, l'exèrcit libí repremia l'ofensiva contra les tropes rebels, i segrestava periodistes per a mostrar la seva capacitat tàctica i de sorpresa. Feien miques l'alegria dels rebels que havien tastat durant poques hores el final de la guerra. Trípoli cremava de nou, i sense pistes de Gaddafi.

Sergi Franch